

Yayın Değerlendirme / Book Reviews

Horata, Osman (2018). *Has Bahçede Döne Döne, Araştırma-İnceleme Yazıları*. Ankara: Akçağ Yayınları.*

Tuba Işınsu Durmuş**

Akademik hayatının olgunluk çağında olan her yetkin akademisyen, meslek hayatı boyunca kaleme aldığı makalelerinin alan okuyucusu tarafından toplu olarak bir arada görülebilir ve kullanılabilir olması için onları bir araya getirme arzusu taşır. Çalıştıkları alana yön vermiş isimlerin makalelerini bir araya getirdikleri bu tarz çalışmaları ile özellikle sosyal bilimler alanında sıkça karşılaşmaktayız. Eski Türk edebiyatı alanı özelinde bakıldığında ise 1980’li yıllarda Mehmet Çavuşoğlu ve Tunca Kortantamer ile başlayan bu gelenek yakın yıllara kadar Günay Kut, Mustafa İsen, Cemal Kurnaz, Mine Mengi, Mehmet Arslan, Fatih Köksal, Filiz Kılıç, Atabey Kılıç ve İsmail H. Aksoyak gibi alanın önemli araştırmacıları tarafından devam ettirildi. Bu geleneğin en son çalışması yine söz konusu araştırmacılar kadar Eski Türk edebiyatı sahasına yön vermiş isimlerden Prof. Dr. Osman Horata’ya ait. *Has Bahçede Döne Döne* başlığı ile 2018 yılının son aylarında Akçağ Yayınları tarafından yayımlanan çalışma, yazarın 1985 yılından 2012 yılına kadar

* Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:
Durmuş, Tuba Işınsu (2019). “Horata, Osman (2018). *Has Bahçede Döne Döne, Araştırma-İnceleme Yazıları*. Ankara: Akçağ Yayınları.”. *bilig – Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi* 88: 227-229.

** Doç. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü – Ankara/Türkiye
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0796-6655>
tdtubadurmus@gmail.com

yazdığı makalelerden 22'sini içeriyor. Yazarın belirttiği üzere kültürle ilgili çalışmalar, ansiklopedi maddeleri ve diğer kitaplarında yer alan bazı yazılar çalışmaya dâhil edilmemiş. “Eski Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler” gibi çoğu araştırmacının doğrudan içindekilere işaret ettiği bir başlık yerine daha “romantik” bir isim tercih eden Horata, bu kullanım ile dönemin ruhuna tanıklık eden en önemli sembol mekân olan has bahçe meclislerine gönderme yaparak divan edebiyatının Türk edebiyatının has bahçesi oluşuna işaret etmektedir. Böyle bir başlık, has bahçe meclislerinde hamî ile devrin şairlerini buluşturan, Necati Bey’in meşhur “Ey Necâtî yaraşur mutribi şeh meclisinün/ Raks urup okıya bu şi'r-i teri döne döne” beytini çağrıştıracak şekilde bu ortamda raks ederek okunan şiirleri gözümüzde canlandırmaktadır. Yazarın böyle bir başlık tercihi aynı zamanda kitapta yer alan “Has Bahçeden Divan Şiirine Bakmak” ve “Necati Bey'den Baki'ye Döne Döne” adlı iki önemli makalenin başlıklarından bir esinlenmeyi de hissettirmektedir.

Kitabın önsözünde, burada yer alan makalelerin sıralama önceliğine dair bir bilgi verilmemekle birlikte makalelerin ilk yayımlanış sırasına göre bir yerleştirme olmadığı buna karşılık özenli bir şekilde genelden özele bir sıralama yapıldığı dikkati çekmektedir. Kitabın ilk makaleleri olan “Edebiyatın Merkezine Seyahat”, “Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne Kültürel Miras”, “Osmanlı Toplum Yapısının Temel Dinamikleri: Mevlevilik, Bektaşılık ve Ahilik” ve “Has Bahçeden Divan Şiirine Bakmak” gibi çalışmalar yazarın vurgusuna göre klasik edebiyatın tarihî, sosyo-kültürel bağlamına ışık tutması bakımından kitaba dâhil edilmiştir. Kitabın, günümüz şiirine yaklaşımları içerdiği için sonda yer aldığı düşünülen “Türk Şiirinde Mevlana” ve “Eski Şiirin Rüzgarıyla ve Klasik Şiir Geleneğimiz” adlı makaleleri de baştakiler ile birlikte değerlendirildiğinde aslında kitabın, sadece alan uzmanlarına değil bu edebiyata dışarıdan ilgi duyan genel okuyucuya da hitap edebileceği rahatlıkla söylenebilir. Söz konusu makalelerde Türk edebiyatının gelişim seyri, devletten imparatorluğa geçiş süreci, doğudan batıya yöneliş ve Osmanlı modernleşmesi, Osmanlı toplum yapısının temel dinamiklerini oluşturan tarikatlar ve geleneğin günümüze yansımaları gibi temel ve popüler okuyucunun ilgi duyabileceği konular olarak dikkati çekmektedir. Kitapta bunların dışında kalan makaleler ise alan uzmanlarına kaynaklık edebilecek önemli çalışmalardır.

Bu tarz, meslek hayatı boyunca ortaya konmuş çalışmalar bir arada değer-

lendirildiğinde araştırmacının Eski Türk edebiyatı çalışmalarının hangi koluna ve hangi dönemine yöneldiği de görülebilmektedir. Başka yüzyılları da kapsayan çalışmaları bulunmakla birlikte Osman Horata'nın *Has Bahçede Hazan Vakti XVIII. Yüzyıl: Son Klasik Dönem Türk Edebiyatı* (2009), *Esrar Dede, Hayatı, Eserleri, Şiir Dünyası ve Divanı* (1998) ve *Nedîm-i Kadîm Dîvançesi* (1987) gibi temel bazı yayınları da dikkate alındığında kitapta ki makalelerin ağırlığının Eski Türk edebiyatı alanının son dönemi, daha çok da 18. yüzyıl üzerine ve nesirden daha çok nazım alanına yönelik öncü çalışmalar olduğu dikkati çekmektedir. Bütünü görerek bakmanın olumlu sonuçlarından birisi de araştırmacının muhteva olarak hangi konulara yoğunlaştığını görebilmektir. Makalelerden araştırmacının, beklendiği üzere yüksek lisans, doktora ve doçentlik tez çalışmalarının konuları etrafında ileriki yıllarda çalışmalarını devam ettirdiği görüntüsü ortaya çıkmaktadır. Doktora tezi olarak Cemali'nin "Hüma ve Humayun Mesnevisi"ni çalışın Horata'nın, kitapta Cemali hakkında üç makalesi ve benzer şekilde Esrar Dede üzerine çalışması bulunmakla birlikte kitapta yazarın Esrar Dede üzerine beş makalesi yer almaktadır.

Bu tarz derleme sayılabilecek çalışmalarda farklı tarihlerde yazılmış makaleleri bir araya getirmek, nispeten daha eski tarihli makaleleri yeniden sunmak, alanla ilgili yeni yayınların, bilgilerin ortaya çıkması sebebiyle dezavantajlı bir duruma da dönüşebilir. Osman Horata bütün akademik çalışmalarında gösterdiği titiz yaklaşımıyla bu çalışmasında da, böyle bir durumu bertaraf edecek şekilde makalelerin muhtevasına müdahale etmemekle birlikte konuyla ilgili yeni bilgi ve çalışmaları dipnotlarda belirtmiş, makaleleri de bu yönüyle güncelleştirmiş ve günümüze yaklaştırmıştır.

Kitapta yer alan makalelerinin yanı sıra dizgisi ve tasarımı, makalelerin sonunda yer alan özenli verilmiş kaynak bilgileri ile de titiz bir yayına dönüşen *Has Bahçede Döne Döne*, alan uzmanları kadar konuya ilgi duyan divan edebiyatı severler için de okunmayı ve yararlanılmayı bekleyen örnek bir çalışma olarak raflarda yerini aldı, alan çalışmalarına nitelikli bir kaynak çalışma daha eklendi.

